

Է. ՍՏԱԼԻՆ

ԶՐՈՒՅՑ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ
«ՍԿՐԻՊՏ-ՀՈՎԱՐԴ ՆՅՈՒՍՊԵՏՊԵՐԱ»
ՄԻՈՎՈՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
Պ-Ն, ՌՈՅ ՀՈՎԱՐԴԻ ՀԵՏ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՆ ԳՐԱԳՈՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԳՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

05 FEB 2018

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՅՈՒԹ

Ի. ՄՏԱԼԻՆ

ԶՐՈՒՅՑ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ
«ՍԿՐԻՊՏ-ՀՈՎԱՐԴ ՆՅՈՒՍՊԵՅՊԵՐՍ»
ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
Պ.-Ն ՌՈՅ ՀՈՎԱՐԴԻ ՀԵՏ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

11-288259/

И. СТАЛИН

БЕСЕДА С ПРЕДСЕДАТЕЛЕМ АМЕРИКАНСКОГО
ГАЗЕТНОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ «СКРИППС-ГОВАРД
НЬЮСПЕЙПЕРС» Г-НОМ РОЙ ГОВАРДОМ

Армгиз—Издательство полит. литературы
Ереван, 1939

ՀՈՎԱՐԴ.—Ի՞նչ հետևանքներ կունենան, Ձեր կարծիքով, Յապոնիայի վերջին դեպքերը Հեռավոր Արևելքի դրության համար:

ՍՏԱԼԻՆ.—Առայժմ դժվար է ասել: Դրա համար շատ քիչ նյութեր կան: Պատկերը բավականաչափ պարզ չէ:

ՀՈՎԱՐԴ.—Ի՞նչ դերք կբռնի Խորհրդային Միությունն այն դեպքում, յեթե Յապոնիան սիրտ անի լուրջ հարձակում գործելու Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետության վրա:

ՍՏԱԼԻՆ.—Այն դեպքում, յեթե Յապոնիան սիրտ անի հարձակվելու Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետության վրա, սպառնալով նրա անկախությունը, մենք հարկադրված կլինենք ոգնելու Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետությանը: Արդեն Լիավինովի տեղակալ Ստոմոնյակովը վերջերս այդ մասին հայտարարել է Մոսկվայի յապոնական դեսպանին, մատնանշելով այն անփոփոխ բարեկամական հարաբերությունները, վոր պահպանում է ԽՍՀՄ-ն Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետության հետ 1921 թվականից: Մենք Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետությանը կոգնենք այնպես, ինչպես օգնեցինք նրան 1921 թվականին:

ՀՈՎԱՐԴ.—Այդպիսով, Յապոնիայի կողմից Ուլան-Բատորը գրավելու փորձը կհանգեցնի արդյոք դրական գործողության ԽՍՀՄ-ի կողմից:

ՍՏԱԼԻՆ.—Այո, կհանգեցնի:

ՀՈՎԱՐԴ.—Արդյոք վերջին մի քանի օրում յապոնացիները Մոնղոլիայի Ժողովրդական Հանրապետության սահմանագլխին ցուցաբերել են այնպիսի վորևե ակտիվություն,

վորը ԽՍՀՄ-ի կողմից հաճարվեր ազդեցութիւնը ակաթիվութուն:

ՍՏԱԼԻՆ.—Յապոնացիները, կարծեք, շարունակում են զորքեր կուտակել Մոնղոլիայի ժողովրդական Հանրապետութեան սահմանների մօտ, բայց սահմանային ընդհանրումներ առաջ բերելու վորեն նոր փորձ առայժմ չի նկատվում:

ՀՈՎԱՐԴ.—Խորհրդային Միութեանը յերկյուղ ե կրում, վոր Գերմանիան և Լեհաստանն իր դեմ ուղղված ազդեցութիւնը զիտավորութեաններ ունեն և նախապատրաստում են ռազմական մի համագործակցութեան, վորը պետք ե ոգնի այդ զիտավորութեանների իրականացմանը: Մինչդեռ Լեհաստանը հայտարարում ե, թե չի ցանկանում ստարերկրյա վորեն զորքի թույլ ապ իր տերիտորիան սգտագործել վորպես բազա՝ յերրորդ պետութեան դեմ ուղղված ռազմականների համար: Ինչպես են պատկերացնում ԽՍՀՄ-ում Գերմանիայի հարձակումը: Վեր դիքերից, ինչ ուղղութեամբ կարող են գործել գերմանական զորքերը:

ՍՏԱԼԻՆ.—Պատմութեանն առում ե, վոր յերբ վորեն պետութեան ուղում ե պատերազմել մի այլ՝ նույնիսկ վոչ հարեան պետութեան հետ, ապա նա սկսում ե/ սահմաններ վորոնել, վորոնց վրայով կարողանա հասնել այն պետութեան սահմաններին, վորի վրա նա ուղում ե հարձակվել: Սովորաբար ազդեցութիւն պետութեանն այդպիսի սահմաններ գտնում ե: Նա գտնում ե գրանք կամ ուժի միջոցով, ինչպես այդ տեղի ունեցավ 1914 թվականին, յերբ Գերմանիան Բելգիա ներխուժեց Ֆրանսիային հարվածելու համար, կամ նա «վարկով» ե վերցնում այդպիսի սահմանը, ինչպես այդ արեց Գերմանիան Լատվիայի նկատմամբ, առհնք, 1918 թվականին, փորձելով նրա վրայով ճեղքելանցնել դեպի Լենինգրադ: Յես չգիտեմ, թե Գերմանիան հատկապես ինչ սահմաններ կարող ե հարմարեցնել իր նպատակներին, բայց կարծում եմ, վոր նրան «վարկով» սահման տրամադրելու սիրահարներ կարող են դառնալ:

ՀՈՎԱՐԴ.—Ամբողջ աշխարհում խոսում են պատերազմի մասին: Յեթե պատերազմն իրոք անխուսափելի յե, ապա, միտոր Ստալին, ձեր կարծիքով, յերբ կսլայթի այն:

ՍՏԱԼԻՆ.—Այդ անհնարին ե նախադուշակել: Պատերազմը կարող ե բռնկվել անսպասելիորեն: Այժմ պատերազմները չեն հայտարարվում: Նրանք ուղղակի սկսվում են: Բայց մյուս կողմից յես գտնում եմ, վոր խաղաղութեան բարեկամների դիրքերն ամրանում են: Խաղաղութեան բարեկամները կարող են աշխատել բացահայտորեն, նրանք հենվում են հասարակական կարծիքի հզորութեան վրա, նրանց տրամադրութեան տակ են այնպիսի գործիքներ, ինչպես, որինակ, Ազգերի լիգան: Դրանումն ե խաղաղութեան բարեկամների պլյուսը: Նրանց ուժն այն ե, վոր պատերազմի դեմ ուղղված նրանց գործունեութեանը հենվում ե ժողովրդական լայն մասսաների կամքի վրա: Ամբողջ աշխարհում չկա մի ժողովուրդ, վորը պատերազմ ցանկանար: Ինչ վերաբերում ե խաղաղութեան թշնամիներին, ապա նրանք ստիպված են դադարի գործել:

Դրանումն ե խաղաղութեան թշնամիների միևուր: Ասենք, չի բացառված, վոր հենց այդ պատճառով նրանք կարող են դիմել պատերազմական ավանտյուրայի, վորպես հուսահատութեան մի ակտի:

Խաղաղութեան բարեկամների գործի նորագույն հաջողութեաններից մեկն ե փոխադարձ ոգնութեան Ֆրանս-խորհրդային պակտի վավերացումը Ֆրանսիայի դեպուտատների պալատի կողմից: Այդ պակտը վորոշ արգելք ե հանդիսանում խաղաղութեան թշնամիների դեմ:

ՀՈՎԱՐԴ.—Յեթե պատերազմ բռնկի, ապա նախ և առաջ աշխարհի վեր մասում կարող ե սլայթել այն: Վերտեղ են ամենից շատ խտացել պատերազմի ամպրոպային ամպերը—Արևելքում, թե՛ Արևմուտքում:

ՍՏԱԼԻՆ.—Իմ կարծիքով, պատերազմի վտանգի յերկու ոջախ կա: Առաջին ոջախը գտնվում ե Հեռավոր Արևելքում, Յապոնիայի գոտում: Յես նկատի ունեմ յապոնական դինվո-

բաղանդները ըստ միտքի արած սպառնալի հայտարարութիւնները՝ ուղղված մյուս պետութիւնների հասցեյին: Յերկրորդ ոջախը գտնվում է Գերմանիայի գոտում: Դժվար է ասել, թե վոր ոջախն է ամենից ավելի սպառնալից, բայց դրանք յերկուսն էլ գոյութիւն ունեն և գործում են: Պատերազմի վտանգի այդ յերկու հիմնական ոջախների հետ համեմատած խաղոհ-հաբեշական պատերազմը մի եպիզոդ է հանդիսանում: Առայժմ ամենամեծ ակտիվութիւն և ցուցաբերում վտանգի հեռավոր-արևելյան ոջախը: Հնարավոր է, սակայն, վոր վտանգի այդ կենտրոնը Յեւրոպա փոխադրվի: Այդ մասին է խոսում թեկուզ վերջերս տեղի ունեցած այն զրույցը, վոր տվել է պ. Հիտլերը Փրանսական մի թերթի: Հիտլերն այդ զրույցի մեջ կարծես փորձում է խաղաղասիրական բաներ ասել, բայց իր այս «խաղաղասիրութեան» վրա նա այնքան շատ սպառնալիքներ է ավելացնում Փրանսիայի և խորհրդային Միութեան դեմ, վոր «խաղաղասիրութեանից» վոչինչ չի մնում: Ինչպես տեսնում եք, նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ պ. Հիտլերն ուղում է խաղաղութեան մասին խոսել, նա չի կարողանում կառավարվել առանց սպառնալիքների: Դա սիմպտոմ է:

ՀՈՎԱՐԴ.—Ձեր կարծիքով վերին և արդի պատերազմական վտանգի հիմնական պատճառը:

ՍՏԱԼԻՆ.—Կապիտալիզմը:

ՀՈՎԱՐԴ.—Կապիտալիզմի հատկապես վեր արտահայտումները:

ՍՏԱԼԻՆ.—Նրա իմպերիալիստական հափշտակողական արտահայտումները:

Դուք հիշում եք, թե ինչպես ծագեց առաջին համաշխարհային պատերազմը: Նա ծագեց աշխարհը վերաբաժանելու ցանկութիւնից: Այժմ էլ առտառը նույնն է: Կան կապիտալիստական պետութիւններ, վորոնք իրենց զբղւած են համարում ազդեցութեան վերստինների, տերիտորիաների, հումքի աղբյուրների, շուկաների և այլնի նախորդ վերաբաժանման ժամանակ և վորոնք կուգեն կրկին վերա-

բաժանել դրանք՝ հոգուտ իրենց: Կապիտալիզմն իր իմպերիալիստական փուլում այնպիսի մի սիստեմ է, վորը պատերազմն որինական մեթոդ է համարում միջազգային հակասութիւնները լուծելու համար, որինական մեթոդ՝ յեթե վոչ իրավաբանորեն, ապա ըստ էյութեան:

ՀՈՎԱՐԴ.—Արդյոք Դուք չեք գտնում, վոր կապիտալիստական յերկրներում կարող է հիմնավորված յերկրուզ գոյութիւն ունենալ, թե՛ չլինի խորհրդային Միութիւնը վորոշի ուժով մյուս ժողովուրդների վրին փաթաթել իր քաղաքական թեորիաները:

ՍՏԱԼԻՆ.—Այդպիսի յերկրուղների համար վոչ մի հիմք չկա: Յեթե Դուք կարծում եք, վոր խորհրդային մարդիկ ցանկանում են իրենք և այն էլ ուժով փոխել շրջապատող պետութիւնների դեմքը, ապա Դուք չարաչար մոլորվում եք: խորհրդային մարդիկ, իհարկե, ցանկանում են, վոր շրջապատող պետութիւնների դեմքը փոխվի, բայց դա հենց իրենց շրջապատող պետութիւնների գործն է: Յես չեմ տեսնում, թե ինչ վտանգ կարող են տեսնել շրջապատող պետութիւնները խորհրդային մարդկանց դադափարներում, յեթե այդ պետութիւններն իցոք ամուր են նստած թամբին:

ՀՈՎԱՐԴ.—Արդյոք Ձեր այդ հայտարարութիւնը նշանակում է, վոր խորհրդային Միութիւնը վորեւէ չափով թողել է համաշխարհային հեղափոխութիւն առաջ բերելու իր պլանն ու դիտավորութիւնները:

ՍՏԱԼԻՆ.—Մենք այդպիսի պլաններ ու դիտավորութիւններ յերբեք չենք ունեցել:

ՀՈՎԱՐԴ.—Ինձ, միտքը Ստալին, թվում է, վոր ամբողջ աշխարհում յերկար ժամանակվա ընթացքում այլ տպագորութիւն և ստեղծվել:

ՍՏԱԼԻՆ.—Դա յես համարում եմ թյուրիմացութեան արդյունք:

ՀՈՎԱՐԴ.—Տրագիկական թյուրիմացութիւն:

ՍՏԱԼԻՆ.—Վհչ, կոմիկական: Կամ, առենք, արագիկոմի-կական:

Դիտե՛ք ինչ, մենք, մարքոսիստներս, գտնում ենք, վոր հեղափոխութիւն տեղի կունենա նաև մյուս յերկրներում: Բայց նա տեղի կունենա միմիայն այն ժամանակ, յերբ այդ հնարավոր ու հարկավոր կհամարեն այդ յերկրների հեղափոխականները: Հեղափոխութեան արտահանումը՝ դա անհեթեթութիւնն է: Յուրաքանչյուր յերկիր, յեթե նա ուզենա այդ, ինքը կկատարի իր հեղափոխութիւնը, իսկ յեթե չուզենա, ապա հեղափոխութիւն չի լինի: Ահա, որինակ, մեր յերկիրն ուզեց հեղափոխութիւն կատարել ու կատարեց այն, և այժմ մենք կառուցում ենք նոր անդամակարգ հասարակութիւն: Բայց պնդել, թե մենք ուզում ենք, իբրև թե, հեղափոխութիւն կատարել մյուս յերկրներում, միջամտելով նրանց կյանքին,—այդ նշանակում է ասել այն, ինչ վոր չկա և ինչ վոր մենք յերբեք չենք քարոզել:

ՀՈՎԱՐԴ.—ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի միջև դիվանագիտական հարաբերութիւններ հաստատուելու պահին նախագահ Ռուզվելտը և պարոն Լիտվինովը նույնական նոտաներ փոխանակեցին պրոպագանդայի հարցի շուրջը: Պարոն Լիտվինովի կողմից նախագահ Ռուզվելտին ուղղված նամակի չորրորդ կետում ասված է, վոր խորհրդային կառավարութիւնը պարտավորվում է «թույլ չտալ, վոր իր տերիտորիայում կազմվեն կամ գտնվեն վորևիցե կազմակերպութիւններ կամ խմբեր և իր տերիտորիայում նախադրուշական միջոցներ ձեռք առնել վորևիցե այնպիսի կազմակերպութիւնների, կամ խմբերի, կամ ներկայացուցիչների, կամ վորևե այնպիսի կազմակերպութիւնների կամ խմբերի պաշտոնատար անձերի գործունեյութեան դեմ, վորոնց նպատակն է ամբողջ Միացյալ Նահանգներում կամ նրանց տերիտորիաների ու տիրապետութիւնների մի մասում տապալել, կամ նախապատրաստել տապալումը, կամ ուժով փոխել քաղաքական կամ օդիալական կարգերը»: Յես խնդրում եմ Ձեզ, միտորը Ստալին, բացատրեք ինձ, թե ինչպէ պարոն Լիտվինովն ստորագրել է այդ նամակը, յեթե այդ կետի թեւադրած պարտավորութիւնների կատարումն անհամատե-

ղելի յե Խորհրդային Միութեան ցանկութիւնների հետ, կամ նրա իշխանութիւնից դուրս է:

ՍՍԱԽՆ.—Ձեր կողմից մեջբերված կետի պարտավորութիւնների կատարումը մեր ձեռքումն է, մենք այդ պարտավորութիւնները կատարել ենք և կատարելու յենք:

Մեր սահմանադրութեան համաձայն՝ քաղաքական եմիգրանտներն իրավունք ունեն պաշտել մեր տերիտորիայում: Մենք նրանց ապաստանի իրավունք ենք տալիս ճիշտ այնպես, ինչպես և ԱՄՆ-ն սպաստանի իրավունք են տալիս քաղաքական եմիգրանտներին: Միանգամայն ակնհայտ է, վոր յերբ Լիտվինովն ստորագրում էր այդ նամակը, նա յեղնում էր այն բանից, վոր նրա պարունակած պարտավորութիւնները յերկկողմ բնույթ ունեն: Դուք, միտորը Հովարդ, գտնե՛մ եք արդյոք, վոր Ռուզվելտ—Լիտվինովի համաձայնութեանը հակասում է, յեթե ԱՄՆ-ի տերիտորիայում գտնվում են ուրա սպիտակ-գվարդիական եմիգրանտներ, վորոնք Խորհուրդների դեմ և հոգուտ կապիտալիզմի պրոպագանդա յեն մղում, վորոնք վայելում են ամերիկյան քաղաքացիների նյութական աջակցութիւնը և յերբեմն հանդիսանում են տեղորիոտների խմբեր: Անտարակույտ, այդ եմիգրանտներն ոգտվում են ԱՄՆ-ումն ել գոյութիւն ունեցող սպաստանի իրավունքից: Ինչ վերաբերում է մեզ, ապա մենք մեր տերիտորիայում վոչ մի տեղորիոտ չեյինք հանդուրժի՝ ում դեմ ել նյութեր նա իր հանցագործութիւնները: Ըստ յերևութին՝ ԱՄՆ-ում ապաստանի իրավունքն ավելի լայնարարորեն է մեկնաբանվում, քան մեր յերկրում: Վոչինչ, մենք տրտունջ չունենք:

Դուք թերևս ինձ կառարկեք, վոր մենք համակրում ենք մեր տերիտորիայում գտնվող քաղաքական այդ եմիգրանտներին: Բայց միթե չկան սպիտակ-գվարդիական եմիգրանտներն համակրող ամերիկյան քաղաքացիներ, այն եմիգրանտներին, վորոնք պրոպագանդա յեն մղում հոգուտ կապիտալիզմի և ընդդեմ Խորհուրդների: Հետևաբար ինչի՞ մասին է խոսքը: Խոսքն այն մասին է, վոր չոգնենք

այդ մարդկանց, չֆինանսավորենք նրանց գործունեյությունը: Խոսքն այն մասին է, վոր յերկու յերկրների պաշտոնատար անձերը չխառնվեն մյուս յերկրի ներքին գործերին: Մեր պաշտոնատար անձերն ազնվաբար կատարում են այդ պարտավորությունը: Յեթե նրանցից վորեւ մեկը մեղանչել է, թող ասեն մեզ:

Յեթե շատ հեռու գնանք և պահանջենք բոլոր սպիտակ-գլարդիական եմիգրանտներին արտաքսել ԱՄՆ-ից, ապա այդ վտանգություն կլիներ ապաստանի այն իրավունքի դեմ, վոր հռչակված է թե ԱՄՆ-ում և թե ԽՍՀՄ-ում: Այստեղ պետք է ընդունել պահանջների ու հակապահանջների վորոշ բանական սահման: Լիտվինովը նախագահ Ռուզվելտին ուղղած իր նամակն ստորագրել է վոչ վորպես մասնավոր անձ, այլ վորպես պետութայն ներկայացուցիչ, ճիշտ այնպես, ինչպես այդ արել է նաև նախագահ Ռուզվելտը: Նրանց համաձայնությունը հանդիսանում է յերկու պետությունների համաձայնություն: Ստորագրելով այդ համաձայնությունը՝ թե Լիտվինովը և թե նախագահ Ռուզվելտը, վորպես յերկու պետությունների ներկայացուցիչներ, նկատի ունեցին իրենց պետութայն գործակալների գործունեյությունը, վորոնք չպետք է խառնվեն և չեն խառնվելու մյուս կողմի ներքին գործերին: Յերկու պետություններում հռչակված ապաստանի իրավունքը չեր կարող շոշափվել այդ համաձայնությամբ: Այդ շրջանակներում պետք է մեկնաբանել Ռուզվելտ—Լիտվինովի համաձայնությունը, վորպես յերկու պետությունների ներկայացուցիչների համաձայնություն:

ՀՈՎԱՐԴ.—Բայց միթե ամերիկյան պատվիրակներ Բրոուզերը և Դարսին Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի՝ անցյալ տարի Մոսկվայում կայացած VII կոնգրեսում կոչ չեյին անում բռնի կերպով տապալելու ամերիկյան կառավարությունը:

ՍՍԱԻՆ.—Խոստովանում եմ, վոր ընկերներ Բրոուզերի և Դարսիի ճառերը չեմ հիշում, յես նույնիսկ չեմ հիշում,

թե ինչի մասին են խոսել նրանք: Կարող ե պատահել, վոր նրանք այդպիսի մի բան ասած լինեն: Բայց խորհրդային մարդիկ չեն, վոր ստեղծել են ամերիկյան կոմունիստական կուսակցությունը: Այն ստեղծել են ամերիկացիները: Նա ԱՄՆ-ում գոյություն ունի լեզալ կերպով, նա իր թեկնածուներն է առաջադրում ընտրությունների ժամանակ, ներառյալ նաև նախագահական ընտրությունները: Յեթե ընկերներ Բրոուզերը և Դարսին Մոսկվայում ճառով հանդես են յեկել մի անգամ, ապա իրենց տանը ԱՄՆ-ում նրանք այդպիսի և նույնիսկ հավանորեն ավելի վճռական ճառերով հանդես յեկած կլինեն հարյուրավոր անգամ: Չէ վոր ամերիկյան կոմունիստները հնարավորություն ունեն ազատորեն քարոզելու իրենց զաղափարները: Միանգամայն սխալ կլիներ խորհրդային կառավարությանը պատասխանատու համարել ամերիկյան կոմունիստների գործունեյության համար:

ՀՈՎԱՐԴ.—Այո, բայց այս անգամ խոսքը վերաբերում է ամերիկյան կոմունիստների այն գործունեյությանը, վոր տեղի չե ունեցել խորհրդային տերիտորիայում՝ ի նախատուհան Ռուզվելտ—Լիտվինովի համաձայնության չորրորդ կետի:

ՍՍԱԻՆ.—Ի՞նչ է ներկայացնում իրենից կոմունիստական կուսակցության գործունեյությունը, ինչով կարող է արտահայտվել այն: Այդ գործունեյությունը օովորաբար կայանում է բանվորական մասսաներին կազմակերպելու մեջ, միտինգներ, ցույցեր, գործադուլներ և այլն կազմակերպելու մեջ: Միանգամայն հասկանալի յե, վոր ամերիկյան կոմունիստներն այդ ամենը չեն կարող կատարել խորհրդային տերիտորիայում: Մեղանում ԽՍՀՄ-ում ամերիկյան բանվորներ չկան:

ՀՈՎԱՐԴ.—Կարձղ եմ արդյոք Ձեր հայտարարությունը հասկանալ այնպես, թե կարելի յե գտնել փոխադարձ պարտավորությունների այնպիսի մեկնաբանություն, վորով

մեր յերկու յերկրներին միջև բարի հարաբերությունները պահպանվեն ու շարունակվեն:

ՍՏԱԼԻՆ.—Մյո, անպայման:

ՀՈՎԱՐԴ.—Դուք ընդունում եք, վոր ԽՍՀՄ-ում կոմունիստական հասարակություն դեռ չի կառուցված: Կառուցված է պետական սոցիալիզմ: Ֆաշիզմը Իտալիայում և նացիոնալ-սոցիալիզմը Գերմանիայում պնդում են, թե իրենք նման արդյունքների յեն հասել: Արդյոք հիշյալ բոլոր պետությունների համար ընդհանուր գիծ չէ՞ անձի ազատություն խախտումը և այլ զրկանքներ՝ ի շահ (в интересах) պետության:

ՍՏԱԼԻՆ.—«Պետական սոցիալիզմ» արտահայտությունը ճիշտ չէ: Այդ տերմինով շատերը հասկանում են այնպիսի կարգ, վորի ժամանակ հարստությունների վորոշ, յերբեմն բավական նշանակելի մասն անցնում է պետության ձեռքը կամ նրա վերահսկողության տակ, մինչդեռ մեծ մասամբ գործարանների, ֆաբրիկաների և հողի սեփականությունը մնում է մասնավոր անձերի ձեռքին: Շատերն այսպես են հասկանում «պետական սոցիալիզմը»: Յերբեմն այդ տերմինի տակ թագնված է լինում այնպիսի մի կարգ, վորի ժամանակ կապիտալիստական պետությունը, պատերազմ նախապատրաստելու կամ մղելու համար, իր վրա յե վերցնում վորոշ թվով մասնավոր ձեռնարկություններ պահելը: Հասարակությունը, վորը մենք կառուցել ենք, վոչ մի կերպ չի կարելի «պետական սոցիալիզմ» անվանել: Մեր խորհրդային հասարակությունը սոցիալիստական է այն պատճառով, վոր ֆաբրիկաների, գործարանների, հողի, բանկերի և տրանսպորտի միջոցների մասնավոր սեփականությունը մեզանում վերացված է և փոխարինված է հանրային սեփականությամբ: Հասարակական այն կազմակերպությունը, վոր ստեղծել ենք մենք, կարելի յե անվանել խորհրդային, սոցիալիստական, դեռ վոչ լիովին ավարտված կազմակերպություն, բայց իր արմատով հասարակության սոցիալիստական կազմակերպություն: Այդ հասարակության հիմքն

և հանդիսանում հանրային սեփականությունը, պետական, այսինքն՝ համաժողովրդական, ինչպես նաև կոոպերատիվ-կոլտնտեսային սեփականությունը: Վեչ իտալական ֆաշիզմը, վեչ ել գերմանական նացիոնալ-սոցիալիզմը վոչ մի ընդհանուր բան չունեն այդպիսի հասարակության հետ: Նախ և առաջ՝ այն պատճառով, վոր այնտեղ ֆաբրիկաների ու գործարանների, հողի, բանկերի, տրանսպորտի և այլնի մասնավոր սեփականությունն անձեռնմխելի յե մնացել, ուստի և կապիտալիզմը Գերմանիայում և Իտալիայում մնում է ամբողջապես իր ուժի մեջ:

Մյո, Դուք իրավացի յեք, մենք դեռ կոմունիստական հասարակություն չենք կառուցել: Այնքան ել հեշտ չէ այդպիսի հասարակություն կառուցելը: Սոցիալիստական և կոմունիստական հասարակության տարբերությունը Ձեզ անշուշտ հայտնի յե: Սոցիալիստական հասարակության մեջ գեղեցիկ գոյություն ունի գոյքային վորոշ անհավասարություն: Բայց սոցիալիստական հասարակության մեջ արդեն գործազրկություն չկա, արդեն շահագործում չկա, արդեն ազգությունների ճնշում չկա: Սոցիալիստական հասարակության մեջ յուրաքանչյուր վոք պարտավոր է աշխատել, թեպետ և իր աշխատանքի համար դեռ իր պահանջմունքներին համակերպ չի ստանում, այլ ներդրած աշխատանքի քանակին ու վորակին համակերպ: Ուստի և դեռ գոյություն ունի աշխատավարձը, այն ել անհավասար, գիֆերենցված աշխատավարձը: Միայն այն ժամանակ, յերբ հաջողի ստեղծել այնպիսի հանրակարգ, վոր մարդիկ իրենց աշխատանքի համար հասարակությունից ստանան վեչ թե ըստ աշխատանքի քանակի ու վորակի, այլ համակերպ իրենց պահանջմունքներին, կարելի կլինի ասել, թե մենք կառուցել ենք կոմունիստական հասարակություն:

Դուք ասում եք, թե մեր սոցիալիստական հասարակությունը կառուցելու համար մենք զոհաբերել ենք անձնական ազատությունը և զրկանքներ ենք կրել: Ձեր հարցում նկատվում է այն մեթոդը, թե սոցիալիստական

հասարակութիւնը ժխտում եւ անձնական ազատութիւնը։ Այդ սխալ եւ Իհարկեւ, վորեւ նոր բան կառուցելու համար կարիք եւ լինում խնայողութիւն անել, միջոցներ կուտակել, ժամանակավորապէս կրճատել իր պահանջմունքները եւ փոխ վերցնել ուրիշներից։ Յեթե ուզում ես նոր տուն կառուցել, ապա փող ես կուտակում, ժամանակավորապէս կրճատում ես քո պահանջմունքները, այլապէս՝ տունը կաբող ես եւ չկառուցել։ Դա ավելի եւս իրավացի չեւ, յերբ խոսքը վերաբերում եւ մարդկային ամբողջ նոր հասարակութիւն կառուցելուն։ Հարկ եր լինում ժամանակավորապէս կրճատել միջանի պահանջմունքներ, համապատասխան միջոցներ կուտակել եւ լարել ուժերը։ Մենք հենց այդպէս եւ վարվեցինք եւ կառուցեցինք սոցիալիստական հասարակութիւնը։

Բայց այդ հասարակութիւնը մենք կառուցեցինք վոչ թե անձնական ազատութիւնը ճմլելու համար, այլ նրա համար, վոր մարդկային անձնավորութիւնն իրոք ազատ զգա իրեն։ Այդ հասարակութիւնը մենք կառուցեցինք անձնական իրական ազատութիւն, առանց չակերտների ազատութիւն համար։ Յեւ դժվարանում եմ պատկերացնել, թե անձնական ինչպիսի «ազատութիւն» կարող եւ ունենալ այն գործադուրիքը, վորը սոված ման եւ գալիս եւ իր աշխատանքի կեքառումը չի գտնում։ Իսկական ազատութիւն կա միայն այնտեղ, վորտեղ վոչնչացված եւ շահագործումը, վորտեղ չկա մարդկանցից վոմանց ճնշվելը մյուսների կողմից, վորտեղ չկա գործադրկութիւն եւ աղքատութիւն, վորտեղ մարդ չի գոյում այն բանի համար, թե վաղը կարող եւ կորցնել աշխատանքը, բնակարանը, հացը։ Միմիայն այդպիսի հասարակութիւն մեջ հնարավոր եւ իսկական եւ վոչ թե թղթե, անձնական ու ամեն տեսակ ազատութիւն։

ՀՈՎԱՐԴ.— Դուք համատեղելի գտնում եք արդյոք ամերիկյան դեմոկրատիայի եւ խորհրդային սիստեմի գուգահեռ դարգացումը։

ՍՍԱԽՆ.— Ամերիկյան դեմոկրատիան եւ խորհրդային սիստեմը կարող են խաղաղ կերպով գոյակցել եւ մրցակցել։

Բայց մեկը չի կարող զարգանալով վերածվել մյուսին։ Խորհրդային սիստեմը չի վերածի ամերիկյան դեմոկրատիայի եւ ընդհակառակը։ Մենք կարող ենք խաղաղ կերպով գոյակցել, յեթե ամեն տեսակ մանրունքի առթիւլ բծախնդրութիւն չանենք իրար նկատմամբ։

ՀՈՎԱՐԴ.— ԽՍՀՄ-ում մշակվում եւ նոր սահմանադրութիւն, վորը նախատեսում եւ ընտրական նոր սիստեմ։ Ի՞նչ չափով կարող եւ այդ նոր սիստեմը փոխել ԽՍՀՄ-ում գոյութիւն ունեցող դրութիւնը, վորչափ վոր ընտրութիւններին առաջվա նման հանդես եւ գալու միայն մի կուսակցութիւն։

ՍՍԱԽՆ.— Մեր նոր սահմանադրութիւնը մենք կընդունենք յերկի այս տարվա վերջերին։ Սահմանադրութիւն մշակող հանձնաժողովն աշխատում եւ եւ շուտով պետք եւ ավարտի իր աշխատանքը։ Ինչպէս արդեն հայտարարվել եւ, նոր սահմանադրութիւնը՝ ընտրութիւնները լինելու յեն համընդհանուր (всеобщие), հավասար, ուղղակի եւ գաղտնի։ Ձեզ շփոթեցնում եւ, վոր այդ ընտրութիւններին հանդես եւ գալու միայն մի կուսակցութիւն։ Դուք չեք տեսնում, թե ընտրական ինչպիսի պայքար կարող եւ լինել այդ պայմաններում։ Ակներեւ եւ, ընտրութիւններին ընտրական ցուցակներ առաջադրելու յե վոչ միայն կոմունիստական կուսակցութիւնը, այլեւ ամեն տեսակ հասարակական անկուսակցական կազմակերպութիւններ։ Իսկ այդպիսիները մեզանում հարյուրավորներ են։ Մեզանում չկան մեկը մյուսին հակադրվող կուսակցութիւններ, ճիշտ այնպէս, ինչպէս չկան մեզանում կապիտալիստների եւ նրանց կողմից շահագործվող բանվորների իրար դիմակայող (противостоящий) դառակարգեր։ Մեր հասարակութիւնը բաղկացած եւ բացառապէս քաղաքի ու գյուղի ազատ աշխատավորներից — բանվորներից, գյուղացիներից, ինտելիգենցիայից։ Այդ խավերից յուրաքանչյուրը կարող եւ ունենալ իր հատուկ շահերը եւ արտացոլել դրանք գոյութիւն ունեցող բազմաթիւ հասարակական կազմակերպութիւնների միջոցով։ Բայց քանի վոր դառակարգեր չկան, քանի վոր դասակար-

գերի միջև սահմանները չնջվում են, քանի վոր սոցիալիստական հազարակուլթյան տարրեր խավերի միջև մնում ե վորոշ, բայց վոչ արմատական տարբերություն, չի կարող սննդարար հող լինել իրար դեմ պայքարող կուսակցություններ առեղծելու համար: Վերտեղ չկան միքանի դասակարգեր չեն կարող միքանի կուսակցություններ լինել, վորովհետև կուսակցությունը դասակարգի մի մասն ե:

Նաչիւրնալ~«տոցիալիզմը» պայմաններում ևս գոյութիւն ունի միայն մի կուսակցութիւն: Բայց ֆաշիստական միակուսակցական այդ սխառութից վոչինչ չի դուրս գա: Բանն այն է, վոր Գերմանիայում մնացել է կապիտալիզմը, մնացել են դասակարգերը, դպրակարգային պայքարը, վորը, միևնույն է, դուրս կպոռթկա, այդ թվում նաև ներհակ դասակարգեր ներկայացնող կուսակցութիւնները պայքարի բնագավառում, այնպես, ինչպես պոռթկաց, ասենք, Իսպանիայում: Իտալիայում նույնպես գոյութիւն ունի միայն մի՞ ֆաշիստական կուսակցութիւն, բայց նույն պատճառներով այնտեղ ևս վոչինչ չի դուրս գա զբանից:

Ինչո՞ւ մեր ընտրությունները համընդհանուր են լինելու: Այն պատճառով, փոր բոլոր քաղաքացիները, բացի դատարանով ընտրակա՜ն իրավունքից զրկվածներից, ընտրելու և ընտրվելու իրավունք են ունենալու:

Ինչո՞ւ մեր ընտրությունները հավասար են լինելու։ Վորովհետեւ վճի գույքային հարաբերության մեջ յեղած տարբերությունը (վորը մասնակի ղեռ գոյություն ունի), վճի ռասային ու ազգային պատկանելությունը վճի մի արտոնություն կամ վնաս չեն տալու։ Կանայք վայելելու յեն ակտիվ ու պասիվ ընտրական իրավունք՝ տղամարդկանց հետ հավասար իրավունքներով։ Մեր ընտրություններն իսկական հավասար ընտրություններ են լինելու։

Ինչո՞ւ գաղտնի: Այն իսկ պատճառով, Վոր մենք ուզում ենք խորհրդային մարդկանց լիակատար ազատություն տալ՝ քվեարկելու հոգաւտ նրանց, ում նրանք ուզում են ընտրել, ում նրանք վստահում են իրենց շահերի ապահովումը:

Ինչպէս ուղղակի: Վերովհետեւ ներկայացուցական բոլոր
հիմնարկներէ համար, ընդհուպ մինչև գերագույն որդաններ-
րէ համար, անմիջականորեն տեղեւորւմ կատարված ընտ-
րութեաններն ավելի լավ են ապահովում մեր անծայրածիր
յերկրի աշխատավորութեան շահերը:

Ձեզ թվում ե, թե ընտրական պայքար չի լինելու։ Բայց նա կլինի, և յես նախատեսում եմ ընտրական խխտ աշխույժ պայքար։ Մեղանում քիչ չեն վատ աշխատող հիմնարկներ։ Պատահում ե, վոր իշխանության այս կամ այն տեղական որդանը չի կարողանում բավարարել քաղաքի և գյուղի աշխատավորության այս կամ այն բազմակողմանի ու հարաճուն պահանջներից այս կամ այն պահանջները։ Լավ դպրոց կառուցել ես դու արդյոք, թե չես կառուցել։ Բնակարանային պայմանները բարելավել ես արդյոք դու։ Դու բյուրոկրատ չե՞ս արդյոք։ Ողնիկ ես արդյոք դու մեր աշխատանքն ավելի եփեկտավոր, մեր կյանքն ավելի կուլտուրական դարձնելուն։ Մրանք ես լինելու այն չափանիշները, վորոնցով մոտենալու յես միլիոնավոր ընտրողները թեկնածուներին, դեն շարտելով անպետքներին, ջնջելով նրանց՝ ցուցակներից, առաջ քաշելով լավագույններին և առաջադրելով նրանց թեկնածությունը։ Այո, ընտրական պայքարն աշխույժ ե լինելու, նա ընթանալու յե բազմաթիվ ամենատուր հարցերի շուրջը, գլխավորապես ժողովրդի համար առաջնակարգ նշանակություն ունեցող գործնական հարցերի շուրջը։ Մեր նոր ընտրական սխտեմը ձիգ կտա բոլոր հիմնարկներին ու կազմակերպություններին, կհարկադրի նրանց բարելավել իրենց աշխատանքը։ Համընդհանուր, հավասար, ուղղակի ու գաղտնի ընտրությունները ԽՍՀՄ-ում մի խորագան ես լինելու քնակչության ձևը։ Իշխանության վատ աշխատող որդանների դեմ։ Մեր նոր խորհրդային սահմանադրությունը, իմ կարծիքով, ամենագեղեցիկ և ամենաանհրաժեշտ աշխարհում գոյություն ունեցող բոլոր սահմանադրություններից։

Գրք. անուշ Կ. Ուսմանի:

Հայերեն թարգմանության խմբագիր Գ. Հարությունյան

Տեխ. խմբագիր Հ. Մանվելյան

Սրբագրիչ Հ. Մանվելյան

Կոնտրոլ սրբագրիչ Կ. Արսլյան

Գլավիտի լիազոր № Տ-1694, հրատ. № 076

Պատվեր № 83, տիրաժ 5000

Քղթի չափոր 39 X 83¹/₂ (51.200 տպ. նիշ 1 տպ. մամուլում)

1 տպ. մամուլ, 1/2 թերթ թուղթ.

Հանձնված և արտադրության 20/IV 1939 թ.

Ստորագրված և ապագրվու 14 V 1939 թ.

Գինը 20 Կ.

Պետրոս-Քաղաքական գրականության հրատարակչության ապրանքանիշ
Յերևան, Ալեկսիևրյան № 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928239

1 ИЮН 1939

ЧРБ: 20 10

278

II

28825

76

И. СТАЛИН

ВЕСЕДѢ С ПРЕДСЕДАТЕЛЕМЪ АМЕРИКАНСКАГО
ГАЗЕТНОГО ОБЪЕДИНЕНІЯ «СКРИППС-ГОВАРД
НЬЮСПЕЙПЕРС» Г-НОМЪ РОЙ ГОВАРДОМЪ

Арига—Издательство полит. литературы
Грелан, 1939